

**Sprawozdanie Komitetu Programowego
z przygotowań i przebiegu obrad
X Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego
Warszawa 18-20.09.2019 r.**

Hasło Zjazdu:

„Pedagogika i edukacja wobec kryzysu zaufania, wspólnotowości i autonomii”

Przygotowania Jubileuszowego X Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego obejmowały następujące etapy:

1. Powołanie Komitetu Organizacyjnego i Komitetu Programowego Zjazdu
2. Ustalenie tematyki – hasła Zjazdu i sformułowanie tematyki sesji 7 sesji problemowych oraz wybór koordynatorów – przewodniczących sesji; upowszechnienie tych informacji w środowisku akademickim i oświatowym
3. Ustalenie problematyki wykładów plenarnych, ustalenie listy osób zaproszonych do ich wygłoszenia
4. Przyjmowanie przez przewodniczących zgłoszeń tematyki i abstraktów wystąpień
5. Przyjmowanie zgłoszeń sympozjów
6. Ustalenie szczegółowego programu przebiegu pracy sekcji

Formy debaty zjazdowej: wykłady plenarne (13) sesje tematyczne (7), sympozja specjalne (8) oraz sesja posterowa.

Po raz pierwszy w historii Zjazdów obrady poprzedzone zostały spotkaniem pod nazwą **Akademia Młodych Naukowców**. Odkonowało się ono 17 września 2019 r. Sprawozdanie z przebiegu tego spotkania sporządzone przez dr Katarzynę Białożyt stanowi integralną część sprawozdania Komitetu Programowego X Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego.

Obrady Zjazdu rozpoczęte zostały **wykładami plenarnymi**, które zostały podzielone na dwie grupy problemowe:

a) *wykłady jubileuszowe*, w których zaprezentowana została droga do zjazdów jako formy debaty w środowisku pedagogów oraz znaczenie tych spotkań dla rozwoju dyscypliny. Były to następujące wykłady, które odbyły się 18 września 2019 r.:

- Prof. Zbigniew Kwieciński: *Włączmy za sobą ogon nie przewycięzonej przeszłości. Pierwsza dekada*
- Prof. Bogusław Śliwerski: *Pedagogika (bez) zaufania*
- Prof. Joanna Madalińska-Michalak: *Odpowiedzialność za przyszłe pokolenia: edukacja do autonomii*

b) *wykłady problematyzujące* tytułowe kategorie Zjazdu. Te wykłady odbywały się symultanicznie 19 i 20 września. Wśród zaproszonych do wygłoszenia wykładów byli profesorowie, którzy aktywnie uczestniczyli w I Ogólnopolskim Zjeździe Pedagogicznym w 1993 roku.

19.09.2019 r.

- Prof. Zbyszko Melosik: *Książka jako „złoty standard” w naukach społecznych i humanistycznych*
- Prof. Tomasz Szkudlarek: *No Future. Drogi wyjścia, linie ucieczki i terażniejszość jako międzywojnie*
- Prof. Stefan M. Kwiatkowski: *Prognozowanie rozwoju systemu edukacji w kontekście wyzwań natury globalnej*
- Prof. Tadeusz Pilch: *Myśl pedagogiczna i edukacja wobec anomii, bierności obywatelskiej, dysfunkcyjności władzy i demokracji proceduralnej*
- Prof. Andrzej M. Kaniowski: *Autonomia wyzwaniem dla naszej edukacji*

20.09.2019 r.

- Prof. Iwona Chrzanowska: *O czym się nie mówi w kontekście edukacji włączającej – perspektywa (nie tylko) pedagogiki specjalnej*
- Dr hab. Roman Dolata, prof. UW: *Czy genetyka zachowania trafnie szacuje wpływ szkoły na osiągnięcia szkolne, czyli o nieoczekiwanym pożytku poznawczym z gimnazjalnego eksperymentu*
- Dr hab. Anna Sajdak-Burska: *Budowanie kultury zaufania i wspólnotowości w edukacji akademickiej*
- Prof. Teresa Hejnicka-Bezwińska: *Pamięć i tradycja w przezwyciężaniu kryzysu zaufania i wspólnotowości w praktyce edukacyjnej*
- Prof. Ryszard M. Łukaszewicz: *Edukacja wobec kryzysu zaufania, wspólnotowości i autonomii – która i jaja edukacja?*

Każdemu z tych wykładów towarzyszyła dyskusja z udziałem słuchaczy. Uczestnicy dyskusji nie tylko stawiali pytania służące poszerzeniu spektrum treści wykładów, ale też w swoich wypowiedziach, komentarzach wskazywali kolejne problemy związane z wykładanymi zagadnieniami. Na podkreślenie zasługuje podnoszenie w czasie wykładów i w dyskusjach aktualnych zjawisk i problemów polskiej oświaty, edukacji i pedagogiki jako dyscypliny naukowej.

Sekcje problemowe

Uczestnicy X Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego obradowali w 7 sekcjach problemowych. Zgodnie z dobrą tradycją dotychczasowych Zjazdów pracą każdej z sekcji kierowały dwie osoby.

1. *Polityka oświatowa, szkoła, instytucje edukacyjne* (prof. B. Śliwerski i prof. M.J. Szymański)
2. *Nauczyciel* (prof. J. Madalińska-Michalak, dr hab. P. Kostyło, prof. UKW)

3. *Młdzież, uczeń, student, słuchacz* (prof. M. Czerepaniak-Walczak, prof. A. Cybal-Michalska)
4. *Rodzina, dziecko, opieka, instytucje wychowania* (prof. E. Ogrodzka-Mazur, dr hab. M. Kolankiewicz)
5. *Rynek pracy, rozwój zawodowy, oczekiwania pracodawców* (prof. M. Piorunek, prof. S.M. Kwiatkowski)
6. *Środowisko globalne, środowisko lokalne, relacje społeczne, grupy społeczne, media, migracje* (prof. A. Wiłkomirska, prof. Z. Melosik)
7. *Metodologia badań humanistycznych i społecznych* (prof. D. Kubinowski, prof. K. Rubacha)

Uczestnicy poszczególnych sekcji prezentowali wyniki swoich badań empirycznych, analizy dokumentów oświatowych i politycznych oraz koncepcje teoretyczne i projekty zmiany praktyki związane z tytułowymi kategoriami Zjazdu.

W celu zapewnienia komfortu dyskusji, umożliwienia każdej osobie, która zgłosiła swój czynny udział w pracy sekcji, niemal wszystkie sekcje pracowały symultanicznie w dwu, a nawet w trzech grupach.

Sympozja specjalne

W czasie X Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego zorganizowane było 8 sympozjów. Były to grupy problemowe, w których tematyka dyskusji koncentrowała się na wybranym zagadnieniu, nad których uczestnicy pracowali wspólnie w okresie przedzjazdowym. Sympozja były szansą poznania wyników tej pracy i włączenia się do dyskusji. W nawiasach, po tytułach sympozjum podane są nazwiska koordynatorów pracy poszczególnych sympozjów.

1. *Zdolności i twórczość. Problemy, koncepcje, perspektywy* (dr hab. J. Łaszczyk, prof. M. Ledzińska, prof. W. Limont i dr hab. Teresa Giza prof. WŚ)
2. *Pedagogika specjalna w rozpoznawaniu triady teoretyczno-empirycznej: osoba-rodzina-społeczeństwo* (prof. J. Głodkowska, dr ha. S. Byra prof. UMCS i dr hab. A. Żyta prof. UWM)
3. *Dziedzictwo idei i dramat losów czołowych postaci pedagogiki polskiej w XX wieku: historia, analiza i krytyka więzi i pęknięć międzypokoleniowych* (prof. L. Witkowski, prof. E. Marynowicz-Hetka i dr hab. K. Maliszewski)
4. *Zaufanie i wspólnotowość w pracy nauczycieli* (prof. M. Czerepaniak-Walczak, dr hab. Inetta Nowosad prof. UZ i dr hab. J. Łukasik prof. UP im.KEN)
5. *Wiedza na temat poradnictwa na studiach pedagogicznych. W poszukiwaniu remedium na problemy współczesnego świata* (dr hab. A. Czerkawska prof. DSW, dr hab. E Ziarkiewicz prof. UW r)
6. *Tożsamość pedagogiki medialnej. Perspektywy, wyzwania, zadania* (dr hab. M. Tanaś prof. APS, prof. S. Juszczyk)
7. *(Nie) bezpieczeństwo ontologiczne. Człowiek współczesny w matni znaczeń, zagrożeń i symboli* (prof. M. Dziemianowicz-Nowak)
8. *Polsko-ukraiński dyskurs naukowy o pedagogice pracy i andragogice* (dr ha. F. Szlosek prof. APS)

Liczba sympozjów i liczebność uczestników każdego z nich oraz problematyka wskazują na znaczenie oddolnych inicjatyw w problematyzowaniu kategorii stanowiących hasła Zjazdu oraz skalę potrzeb podejmowania problemów ważnych dla środowiska pedagogów. Forma sympozjum stworzyła także okazję do kontynuowania współpracy PTP ze środowiskiem pedagogów z Republiki Ukrainy.

Sesja posterowa

Prezentacja wybranych zagadnień w formie posterów została wykorzystana przez 8 osób. Podczas sesji posterowej koordynowanej przez dr M. Jabłonowską (APS) zaprezentowane były następujące plakaty:

1. *Przyszłość dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną w subiektywnych relacjach matek. Studium jakościowe w Polsce* (dr D. Aksamit APS)
2. *Projekt w edukacji akademickiej- od integralnej wiedzy do skutecznej praktyki resocjalizacyjnej* (dr I. Fajfer-Kruczek i dr S. Wrona UŚ)
3. *Edukacyjny escape room – wyzwania i ograniczenia* (dr M. Gromadzki i dr M. Mijał UW)
4. *Wyzyskiwanie w praktyce akademickiej impulsów „przełomu dwoistości”* (dr hab. M. Kaliszewska prof. UJK)
5. *Ignorowanie słów na rzecz obrazów: eksperyment 1-back* (mgr K. Kowalska i dr hab. M. Klichowski UAM)
6. *Fotografia dla edukacji matematycznej. Wizualne drogi do reprezentacji symbolicznych* (dr hab. M. Makiewicz US)
7. *Wybrane aspekty funkcjonowania kobiet ze spektrum autyzmu* (mgr E. Młynarczyk APS)
8. *Dziś się uczę, jutro pracuję* (dr D. Prysak UŚ)

Wszystkie wymienione formy prezentacji i dyskusji okazały się atrakcyjne dla uczestników i uczestniczek Zjazdu. Świadczy o tym liczba zgłoszeń do poszczególnych form oraz dzielenie się podczas przerw i wydarzeń towarzyszących opiniami i spostrzeżeniami odnośnie do treści i przebiegu prac w poszczególnych grupach. Przewodniczący poszczególnych sekcji oraz kierownicy sympozjów wskazywali na owocność debaty oraz integrację środowiska pedagogicznego.

Inspiracją dyskusji, zarówno nieformalnych jak i w czasie poszczególnych wystąpień, był występ teatru uczniowskiego ze Zduńskiej Woli. Autorzy wystąpień nawiązywali do treści i formy tego wydarzenia towarzyszącego X Zjazdowi.

X Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny wyraził stanowisko wobec aktualnej sytuacji w polskiej oświacie i edukacji. Treść stanowiska w załączeniu do sprawozdania

Sprawozdanie sporządziła:

prof. Maria Czerepaniak-Walczak,

przew. Komitetu Programowego X Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego

Sprawozdanie z Akademii Młodych Naukowców – 17.09.2019

17 września 2019 r. miała miejsce inauguracja obrad w ramach Akademii Młodych Naukowców Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, która była integralną częścią X Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego. Obrady Akademii miały miejsce w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.

Uroczystego otwarcia Akademii dokonali prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski – Rektor Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, prof. dr hab. Joanna Madalińska-Michalak – Przewodnicząca Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego oraz Przewodnicząca Komitetu Naukowego, Programowego i Organizacyjnego Akademii, dr hab. Anna Odrowąż-Coates, prof. APS oraz dr Katarzyna Białożył – Koordynator Koła Młodych Naukowców Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego.

Wykłady plenarne podczas Akademii wygłosili: prof. dr hab. Bogusław Śliwerski Uniwersytetu Łódzkiego, prof. dr hab. Ingrid Gogolin z Uniwersytetu w Hamburgu oraz prof. dr hab. Mirosława Nowak-Dziemianowicz z Uniwersytetu Opolskiego. Profesor Bogusław Śliwerski w swoim wystąpieniu nt. *O dojrzałości i pasji młodego badacza*, zaprezentował słuchaczom klasyfikację naukowców. Prelegent wskazał, iż współcześnie w świecie nauki można między innymi wyróżnić „wykonawców”, „wykładowców”, „administratorów”, „pseudonaukowców”, „karierowiczów”. Profesor Bogusław Śliwerski podkreślił także znaczenie krytycyzmu oraz samodzielności w kształtowaniu dojrzałości młodego badacza.

Drugim, zaprezentowanym wystąpieniem plenarnym był wykład prof. dr hab. Ingrid Gogolin nt. *Publishing Internationally*. W swoim wykładzie Profesor Gogolin podniosła kwestię jakości badań pedagogicznych i wskazała na warunki efektywnego publikowania prowadzonych badań w czasopismach prestiżowych, o charakterze międzynarodowym. Autorka uczuliła Słuchaczy na problem związany z tzw. ‘drapieżnymi czasopismami’.

Profesor Mirosława Nowak-Dziemianowicz w wystąpieniu nt. *Narracja i biografia jako droga do rozumienia człowieka i jego społecznego świata* skoncentrowała uwagę uczestników Akademii na perspektywę, w jakiej będą prowadzić badania. Prelegentka wskazała, iż istotnym elementem prowadzonych badań stanowi kultura, bowiem to w niej „żyją ludzie z innymi ludźmi” i tak relacja warunkuje ludzkie zachowanie i przyjmowane postawy wobec danych obiektów.

Podczas Akademii Młodych Naukowców odbyły się także dwa warsztaty metodologiczne z zakresu badań jakościowych i pisarstwa naukowego. Warsztaty pt. *Doing Educational Research* przeprowadził Professor Conor Galvin z University College Dublin, drugi warsztat nt. *Czy istnieje związek między jakością badań naukowych a bibliometryczną wartością czasopism – studium przypadku* został poprowadzony przez dr hab. Grzegorza Szumskiego, prof. UW. Podczas warsztatów uczestnicy mieli możliwość wzbogacenia warsztatu pisarskiego, otrzymali cenne wskazówki i rady praktyczne, jak prawidłowo prowadzić badania oraz jak pisać publikacje naukowe i jakich błędów unikać.

W ramach obrad Akademii Młodzi Naukowcy mieli możliwość podzielenia się wynikami swoich badań. W sumie obradowało 5 sekcji tematycznych, które odbyły się w języku polskim (3 sekcje) i angielskim (2 sekcje).

Akademia Młodych Naukowców odbyła się dzięki pomysłowi i staraniom Pani Profesor Joanny Madalińskiej-Michalak, która była inicjatorką Akademii i skupiła wokół siebie liczne grono osób, bez których Akademia nie mogłaby się odbyć. Akademia okazała się niezwykle udaną inicjatywą, którą warto rozwijać. Z pewnością stała się platformą wymiany doświadczeń, inspiracji autorytetów i wzajemnego uczenia się. To miejsce dla młodych naukowców, którzy chcieli umocnić i rozwijać swoje kompetencje badawcze, stawać się badaczami otwartymi na problemy, które warto i należy rozwiązywać.

Sprawozdanie sporządziła:

dr Katarzyna Białożył

Stanowisko
X Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego
wobec następstw zmian w oświacie

My, zgromadzeni na X Ogólnopolskim Zjeździe Pedagogicznym odbywającym się w dniach 18-20 września 2019 roku w Warszawie, przedstawiciele polskiej pedagogiki akademickiej, zwracamy się do najwyższych władz Rzeczypospolitej Polskiej: Prezydenta, Parlamentu i Rządu z apelem o podjęcie działań uzdrawiających polską oświatę. Naszą wiedzę, wyniki badań oraz zaangażowanie w kształcenie i wychowanie na rzecz godności, zaufania, autonomii i wspólnotowości traktujemy jako podstawę uprawnienia do wyrażenia stanowiska wobec obecnego stanu polskiej edukacji.

Ostatni rok nasilił i pogłębił trudności występujące od lat w polskich szkołach. Zwracamy uwagę na te najważniejsze i palące. Zmiana struktury szkolnictwa wprowadzana bez porozumienia z samorządami, konsultacji z dyrektorami szkół i środowiskiem nauczycielskim oraz bez uwzględnienia opinii szeroko rozumianego środowiska ludzi nauki, ponadto bez czasu i środków finansowych na dostosowanie infrastruktury szkolnej, spowodowała kryzys w funkcjonowaniu szkół, szczególnie ponadpodstawowych.

Niespójność podstaw programowych poszczególnych etapów kształcenia zaburza warunki zarówno rzetelnej nauki jak i rozwijania zainteresowań i pasji uczniów i nauczycieli. Jest również źródłem bardzo złych doświadczeń obywatelskich. Uczniowie stają się świadkami i uczestnikami chaosu, złej organizacji i dysfunkcyjnych rozwiązań. W przepelnionych szkołach nie są w stanie otrzymać odpowiedniego wsparcia i pomocy psychologicznej i pedagogicznej w trudnych sytuacjach życiowych a często nie mogą nawet liczyć na to, że ich problemy szkolne, rodzinne, zdrowotne zostaną zauważone.

Drugim wymagającym natychmiastowego rozwiązania problemem, pogłębiającym kryzys szkolnictwa jest sytuacja zawodowa polskich nauczycieli. Bardzo niskie, w porównaniu do innych grup zawodowych, zarobki nauczycieli, lekceważenie ich problemów i niebranie ich pod uwagę jako partnerów w naprawianiu polskiej oświaty powoduje stałe obniżanie nauczycielskiego autorytetu i prestiżu oraz ogólne zniechęcenie, osłabienie ich kreatywności i gotowości do wspólnotowego działania i rozwiązywania problemów szkolnych, a także odchodzenie z zawodu, które już teraz skutkuje brakiem nauczycieli w wielu szkołach. Polska szkoła przeżywa także kryzys wspólnotowości i zaufania.

Wprowadzone szybko i bez przygotowania reformy spowodowały, że nie była możliwa praca nad odpowiednimi rozwiązaniami w zespołach nauczycieli, rodziców, samorządowców i administracji oświatowej. Nauczycielom i rodzicom odebrano sprawczość i podmiotowość, która decyduje o sukcesie każdego działania. Oświata staje się miejscem erozji reguł demokratycznych. Podlega zawłaszczaniu przez doraźne interesy polityczne.

Apelujemy o zmianę języka w odniesieniu do nauczycieli i okazywanie szacunku ich pracy. Poniżanie nauczycieli to deprecjonowanie zadania, jakim jest wychowanie dzieci i młodzieży. Lekceważenie środowiska nauczycielskiego i akcelerowanie konfliktu rodziców i nauczycieli pogłębia kryzys zaufania, który, niestety, jest charakterystyczny dla polskiej szkoły i całego społeczeństwa.

Dla dobra polskiej szkoły i ratowania jej przed jeszcze głębszym kryzysem apelujemy o natychmiastowe podjęcie działań naprawczych we współpracy z innymi podmiotami odpowiedzialnymi za polską szkołę oraz ekspertami i środowiskiem naukowym. Apelujemy o podjęcie publicznej debaty nad edukacją, dialogu z samorządami, środowiskiem nauczycielskim oraz przedstawicielami nauki i wspólne określenie i zaplanowanie najpotrzebniejszych działań naprawczych.

Warszawa, 20 września 2019 r.